

**ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ДЕРЖАВ У ВІДНОСИНАХ
МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ**

Міжнародне право виникло з метою регулювання відносин між державами мирним шляхом. Одним із способів такого регулювання є принципи міжнародного права, які прийнято вважають фундаментом системи міжнародного права, вони регулюють відносини між його суб'єктами. Основні принципи міжнародного права закріплені в Статуті ООН, а також в Декларації про принципи міжнародного права 1970 року, яка прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 1975 року, та в Заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі. Принцип територіальної цілісності держав вважається одним із найголовніших принципів, він закріплений у ст. 3 Декларації принципів Заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року. Даний принцип зобов'язує держави утримуватися від будь-яких дій, спрямованих на порушення національної єдності та територіальної цілісності будь-яких держав. Деякі вчені вважають, що цей принцип можна пов'язати з принципом заборони застосування сили або погрози нею. Однак принцип територіальної цілісності держав визнано самостійним принципом міжнародного права. Хоча він і закріплений в усіх актах, у діяльності Міжнародного суду ООН, у законодавстві держав, та це не є для деяких країн підставою щодо не порушення цього принципу та і принципів взагалі. Яскравим прикладом порушення принципу територіальної цілісності держав є відносини України та Російської Федерації.

Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною та РФ від 14.01.1998 р., який передбачав, що Україна та Росія поважатимуть суверенітет та територіальну цілісність одна одної, гарантуватимуть громадянам одна одної права і свободи на тих же підставах і в тому ж обсязі, який вона надає своїм громадянам та надаватимуть підтримку одна одній у вступі до міжнародних організацій [2]. Та вже після анексії Криму та

збройного конфлікту на Сході України, стало зрозуміло, що Росія не дотримується своїх зобов'язань, і статті цієї угоди суворо порушено. Аналізуючи події, про розірвання цього договору можна було говорити ще з 2014 року, але припинив свою дію він 01.04.2019 року. Для українських дипломатів це було вигідно, оскільки весь цей період угода була гарним аргументом в міжнародних судах. Дії Росії порушують не тільки фундаментальні норми міжнародного права, їх можна ще трактувати як міжнародний злочин проти безпеки людства і світу.

Цей основний принцип міжнародного права закріпив у своїх положеннях також і Будапештський меморандум 1994 року: у пункті 2 зазначено, що Російська Федерація, Велика Британія та США підтверджують їх зобов'язання щодо утримання від погрози силою або її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності України, і що ніяка зброя, ніколи не буде використовуватися проти України, лише в цілях самооборони або в інших випадках згідно зі Статутом ООН [3]. Тобто, виходить що Росія знову порушує принцип територіальної цілісності щодо України, і не тільки цей принцип. Ще у 2015 році, Верховна Рада України звернулася до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламенту Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Росії країною-агресором [4].

Порушення основних принципів міжнародного права, тягне за собою юридичні наслідки для таких країн. Що стосується Росії, то до неї застосовують санкції, було призупинено членство Російської Федерації у міжнародному клубі високорозвинених економік світу «Велика вісімка», є санкції стосовно банківської системи Російської Федерації та проти громадян Росії і України, які були причетні до окупації Криму, Україну підтримали учасники Будапештського меморандуму і ввели санкції щодо РФ, а також ще 41 країна та Парламентська Асамблея Ради Європи.

Російська Федерація подіями 2014 року, які мають наслідки і по даний час, продемонструвала всьому світу, що хоча ми маємо міжнародні договори, основні принципи міжнародного права, усе одно гостро стоїть питання щодо забезпечення міжнародної безпеки і миру, сумлінного дотримання положень

і норм міжнародного права, а також притягнення до відповідальності за їх порушення. Проте, санкції, обмеження, тимчасові заходи, рішення міжнародних та регіональних організацій, односторонні акти держав показують, що інші держави прагнуть відстоювати основні принципи міжнародного права та міжнародне право в цілому.

Джерела:

1. Задорожній О. В. Агресія Російської Федерації проти України й основні принципи міжнародного права. *Юридичний вісник*. 2015. № 2. С. 233–241
2. Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_006#Text.
3. Будапештський меморандум від 05.12.1994 року URL: <http://kiev1.org/budapesht-m.html>.
4. Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором: Постанова Верховної Ради України від 27.01.2015. Відомості Верховної Ради України. 2015. No 10.

Науковий керівник – к.ю.н., старший викладач Дерунець Н. О.